

Nederlandsche Kerken.

worden ieder door een in Laat-Gothischen stijl versierden rand omgeven. De drie noordelijke vakken vertoonen in het midden het wapen van Keizer Karel V, met de bekende zuilen van Hercules, waarop het devies: „Plus oultre” zinspeelt. Dit wapen wordt, in de beide andere vakken, door die van Holland en Westfriesland geflankeerd. Aan de zuidzijde is het wapen van Alkmaar geschilderd, geflankeerd door die van Delft en Oudewater, de twee steden, waarmede Alkmaar in de middeleeuwen verbonden was.

Dat ook de steenen gewelven van de zijbeuken en de daarbij aansluitende kapellen eens door schilderwerk versierd moeten zijn geweest, is waarschijnlijk, daar men het nog in de voormalige doopkapel aantreft. De sluitsteenen, zoowel die der houten als der steenen gewelven, prijken met verschillende zinnebeelden, als het Lam Gods, de doek der H. Veronica, wapens en dergelijken, gelijk dit omstreeks 1500 gebruikelijk was.

Merkwaardiger nog dan deze versierselen, uit den tijd vóór de Hervorming afkomstig, zijn de schilderijen op paneel, in 1504 vervaardigd en nu in den zuidwestelijken hoek der kerk opgehangen. De kunstenaar, wiens naam niet bekend is, heeft de zeven werken van barmhartigheid voorgesteld, als het spijzigen van hongerigen, het laven van dorstigen, het kleeden van naakten, het begraven van dooden, het herbergen van pelgrims, het verplegen van zieken en het verlossen van gevangenen. De schilder heeft met groote uitvoerigheid het dagelijksch leven van zijn tijd wedergegeven. Onder ieder tafereel is een gedicht van twee regels geplaatst, waarin aan de goddelijke belooning, die het doen van goede werken verschaft, wordt herinnerd.

Dat zulke vermaningen haar uitwerking niet misten bewijst ons het hofje, dat nog altijd te Alkmaar bestaat en dat door Pieter Claeszoon Palinck en zijn huisvrouw Josina van Foreest werd gesticht. Deze echtelieden, 21 Maart 1546 en 28 Februari 1541 gestorven, liggen in den zuidelijken kruisbeuk der St. Laurenskerk begraven. Hun grafzerk is met prachtig gegraveerde koperen platen ingelegd, en behoort onder de fraaiste kunstwerken

van dien aard, die in Nederland worden aangetroffen.

In de 16^e eeuw was men zóó doordrongen van de vergankelijkheid des aardschen levens, dat overledenen zich bij voorkeur als lijken, in hun doodskleed gehuld, en soms reeds in vergevorderden staat van ontbinding, op hun grafteeken lieten afbeelden. Ook Palinck en zijn huisvrouw hebben zulk een voorstelling doen maken. Men ziet hen in hun lijkwade op een mat uitgestrekt, omgeven door een lint, waarop gelezen wordt: „Wij waren als ghi, nu ligghen wy hier: denckt om sterven, ghij en weet niet, hoe schier! Wat is op dezer werelt bedreven? Als eene roock is des menschen leven!” Aan deze sombere ontboezeming is echter het slot van de hymne „Te Deum” toegevoegd, en verklaren de echtelieden, op den Heer te hebben vertrouwd, die hen niet in eeuwigheid zal verdueren. Palinck had een pelgrimstocht naar het Heilige Land gedaan, en dit had hem den titel van „Gods Ridder”, zooals hij op zijn grafsteen genoemd wordt, verschaft. Het wapen van Jeruzalem, door twee engeltjes gehouden en door palmtakken gekroond, is boven de hoofden der figuren aangebracht.

De Hervorming heeft dus wel het een en ander uit den Katholieken tijd in wezen gelaten. Niet onwaarschijnlijk is het zelfs, dat er in de 17^e eeuw nog heel wat meer, dan thans, van wat vroeger ter versiering der kerk gemaakt was, bestond. Doch ook toen werd het godshuis verfraaid en voor het nieuwe, dat werd aangebracht, moest het oude wijken.

In de eerste helft der 17^e eeuw achtten de Calvinisten het niet oorbaar, dat het kerkgezag door orgelspel werd begeleid. De nog uit den tijd van den vroegeren eeredienst aanwezige orgels werden wel bespeeld, doch op weekdagen, bij wijze van concert. Niemand minder dan Constantijn Huygens, overigens een streng Calvinist, pleitte voor het orgelspel bij het uitoefenen van den eeredienst.

Te Alkmaar woonde toen de met Huygens bevriende Maria Tesselschade, als weduwe van den in 1634 gestorven Allert Crombalch. Deze muzikaal zoo begaafde vrouw zal zeker,